

Útdráttur

Saga fatlaðra á Íslandi hefur tekið miklum breytingum síðastliðna áratugi. Áður fyrir birtist viðhorf gagnvart fötluðu fólki af þekkingaleysi þar sem fötlun var ekki viðurkennd sem slík. Fatlaðir einstaklingar voru litnir hornauga og litið á þá sem skömm. Um þessar mundir er staða fólks með fötlun önnur, fötlun er viðurkennd og það hefur sín réttindi. Í fyrsta hluta ritgerðarinnar förum við hratt yfir sögu þeirrar þróunar sem átt hefur sér stað hér á landi varðandi málefni fatlaðra.

Í öðrum hluta ritgerðarinnar er sérstaklega fjallað um fötlunina einhverfu og hvernig hún lýsir sér, hegðunareinkennum barna með einhverfu og einhverfurófið sem felur í sér sex megin flokka. Við útskýrum í stuttu máli hvern flokk fyrir sig og hvaða hegðunareinkennum einhverfir bera í hverjum flokki. Til þess að einstaklingur flokkist sem einhverfur þarf hann greiningu. Greining er margþætt ferli sem fer fram á Greiningar- og ráðgjafarstöð ríkisins og er gerð grein fyrir því.

Börn með einhverfu sækja skóla eins og önnur börn. Við skoðum réttindi einhverfa barna og möguleika á úrræðum í leik- og grunnskólum.

Okkur þykir forvitnilegt að vita hvort réttindum barna með einhverfu og foreldra þeirra sé fylgt eftir. Við gerðum könnun á þessum þáttum. Tekin voru viðtöl við starfsfólk í leikskóla, grunnskóla og foreldra þriggja barna með einhverfu. Leik- og grunnskólakennararnir starfa allir með einhverf börn en hafa mismikla menntun og reynslu. Í fjórða kafla má sjá niðurstöður könnunarinnar.

Í niðurstöðum kom meðal annars fram að erfiðara er fyrir foreldra og börn að vitja réttinda sinna þegar í grunnskóla er komið en í leikskóla. Þrátt fyrir þetta er ánægjulegt að segja frá því að allir, jafnt foreldrar sem kennarar sögðust mjög ánægðir með þann stuðning og styrk sem þeim er veittur frá Fjölskyldudeild Akureyrarbæjar.

Summary

The history of persons with disabilities in Iceland has undergone considerable changes in the past few decades. In earlier times, attitudes towards people with disabilities were characterised by lack of knowledge since disability as such was not recognised. Thus disabled individuals were regarded with suspicion and disapproval; being disabled was something to be ashamed of. In our times, the status of disabled people is quite different since their disabilities are recognised and they enjoy their rights. The first part of the dissertation consists of a brief survey of developments in matters relating to disabled people in Iceland.

The second part focuses on the specific disability of autism and its symptoms, the behaviour characteristics of children suffering from autism and the autism spectrum which comprises six main categories. We briefly explain each individual category and its behavioural symptoms. For an individual to be classified as autistic, a diagnosis is required which is a multi-stage process conducted at the State Diagnostic and Counselling Centre. This process is described in the dissertation.

Autistic children attend school, the same way as other children do. We look at the rights of autistic children and potential assistance available to them at preschool and primary school level. It is of special interest to us to know whether the rights of autistic children and their parents are being observed, an aspect of which we made special study. Interviews were conducted with preschool and primary school staff as well as with the parents of three autistic children. The preschool and primary school teachers all work with autistic children, although their education and experience varies to a significant extent. Chapter four takes us to the conclusions of the study.

The conclusions indicate, among other things that it is harder for parents and children to claim their rights in primary school than at the preschool level. It is, however, a pleasure to be able to state that all those concerned, both parents and teachers expressed a high level of satisfaction with the support and assistance that they receive from Akureyri Municipality Family Division.